SVOBODA — СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. | JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 16, 1988 | CENTS 25 ЦЕНТІВ | ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 16-го БЕРЕЗНЯ 1988 | Ч. 50. | РІК XCV

ПРАЦЯ НАД ЕНЦИКЛОПЕДІЄЮ ПОСИЛЮЄТЬСЯ

Під час нарад (сидять, зліва): Т. Закидальський, В Мезенцев; (стоять, зліва): П. Содоль, Д.Г.Струк, І. Стебельський, П. Джуль.

Торонто (АЕУ). — У суботу, 27-го лютого ц.р., тут в редакційному бюрі „Енциклопедії України" в Торонтонському університеті відбулися другі звичайні регіональні збори редакторів поодиноких ділянок з керуючим редактором Данилом Гусарем-Струком. Присутні на засіданнях були: д-р П. Джуль (редактор медицини), д-р Т. Закидальський (редактор філософії), д-р В. Мезенцев (редактор археології), майор П. Содоль (редактор мілітарної історії), і проф. І. Стебельський (редактор географії). Не могли прибути на наради Дарія Даревич (редактор мистецтвознавства) і проф. Я. Гурський (редактор мовознавства).

Як і перші засідання, що відбулися в Свартомор коледжі 16-го січня, тут обговорено організаційну схему проєкту „Енциклопедії України". Проєкт, започаткований бл. п. проф. В. Кубійовичем, продовжується в Канаді під патронатом НТШ, Канадського Інституту Українських Студій (КІУС) та Канадської Фундації Українських Студій (КФУС). Головне редакційне бюро знаходиться при Торонтонському університеті під керівництвом проф. Д. Гусара-Струка. В 1984 році появився перший том п'ятитомної праці, а в січні цього року вийшов другий том. Таким чином уже представлено знання про Україну в буквах „А" почерез „К".

На нарадах обговорено дальший стиль і темпо праці, щоб наступні три томи скінчити в рекордовому часі до 1992 року. Перша стадія праці — підготова суцільного каталогу гасел до наступних томів — уже майже закінчена й редактори ділянок приступають до другої фази — організування авторів до писання гасел. Колосальна праця з десятками співробітників вимагає точного плянування і координації дій. Для цього застосовується найновішу техніку компюторів для збирання і процесування матеріялу. Розкинена по цілому світі редколегія може легко спільно працювати за допомогою факсимільних машин.

На засіданнях теж порушено справу фінансів. Кошт праці над енциклопедією виносить річно чверть міл. дол. Цю суму старається покрити зі свого бюджету КІУС при Альбертському університеті. Та це дуже обтяжує іншу наукову діяльність КІУС. Тому трохи допомагає в підготові енциклопедії Канадська Фундація Українських Студій, головним завданням якої придбати датки на видання (друк) поодиноких томів. Кожний том коштує видати приблизно 250 до 300,000 дол. Хоча фундації вдалося роздобути деякі фонди на покриття коштів від провінційних і федерального урядів, це все ще не досить. Українське громадянство мусить теж допомогти в цій великій справі. Закликається всіх, кому ця справа дорога, посилати свої жертви до Канадської Фундації Українських Студій на фонд енциклопедії: Canadian Foundation for Ukrainian Studies; 500-433 Main St. Winnipeg, Man, Canada R3B 1B3.

ДОПОВІДЬ Є. СТАХОВА В ЧИКАҐО

Чикаґо. — Українсько Американська Рада, Відділ в Чикаґо, влаштовує тут доповідь на тему „З'єднання чи роз'єднання української громади в Америці", яку виголосить Євген Стахів, заступник голови ЎАКРади. Доповідь відбудеться в суботу, 26-го березня ц.р., о 6-ій годині вечора в приміщенні Інституту Українського Модерного Мистецтва, 2318 Вест Чикаґо. Після доповіді — питання та обмін думками.

Влаштовують Шевченкознавчу Конференцію

Ню Йорк. — Комісія Шевченкознавства Наукового Товариства ім. Шевченка, Української Вільної Академії Наук і Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету влаштовують восьму річну наукову Шевченкознавчу конференцію.

В програмі : Юрій Шевельов, Колюмбійський університет — відкриття; Петро Одарченко, УВАН-НТШ — „Традиції Шевченка в творчості Лесі Українки"; Володимир Янів, УВУ, Мюнхен — „Проблема соціо-психологічного наслідування у поетичній творчості Шевченка"; Наталя Пазуняк, Вілланова університет, — „Кривда, помста і каяття в поемі „Варнак" і „Москалева криниця"; Марко Павлишин, Монаш університет, Австралія, — „Шевченко і його доба у творчості Валерія Шевчука"; Василь Лев, директор філологічної секції НТШ — закриття.

Конференція відбудеться в суботу, 19-го березня ц. р., о год. 4-ій по полудні в будинку НТШ, 63 Четверта аве.

Відбудеться виставка американських мистців в ґалерії ОМУА

Ню Йорк. — У суботу, 19-го березня ц.р., о год. 3-ій по полудні, тут в ґалерії ОМУА, Друга аве., відбудеться відкриття виставки картин американських мистців ОМУА.

При цій нагоді буде зустріч з мистцями, буфет і читання поезій членів письменницького відділу цієї організації, до якої належать артисти-малярі, музики і письменники.

Імпрезу влаштовує, як і цілу виставку, Тарас Шумилович, довголітній член і голова виставкового комітету.

Православні хори влаштовують концерт

С. Бавнд Брук, Н. Дж. — Для звеличення ювілейного року Тисячоліття Ню Йорк — Ню Джерзький відділ Української Православної Ліґи в ЗСА влаштовує в неділю, 20-го березня ц. р. о год. 3-ій по полудні великопосний концерт духовної музики тут в Домі Української Культури.

Ідея великопосних концертів, які вже відбуваються вісім років підряд, постала в згаданій окрузі для гідного відзначення Тисячоліття Християнства в Україні. Участь в концертах зросла з початкових трьох хорів до 10-ох на минулорічному концерті, які, об'єднавшись під кінець програми в один хор, нараховували понад 175 співаків.

Цьогорічний концерт присвячується також дев'яностоліттю Блаженнішого Митрополита Мстислава, первоієрарха Української Православної Церкви в ЗСА і діяспорі, — він же водночас почесний голова та опікун концертового комітету. Крім Митрополита на концерт прибудуть архиєпископ Константин, Єпископ Антоній, як і голови крайових прицерковних організацій — Української Православної Ліґи та Об'єднання Українських Православних Сестрицтв.

Програма концерту складається із 12-ох точок, які виконає могутній, на понад 100 голосів, об'єднаний хор з таких парафій: хор „Дніпро" при церкві свв. Петра і Павла — Вілмінґтон, Дел; жіночий ансамбль при церкві св. Тройці — Трентон, Ню Дж.; хор при церкві — пам'ятнику св. Андрія Первозванного — Савт Бавнд Брук; хор при церкві св. Вознесіння — Мейплвуд, Н. Дж.; хор ім. М. Лисенка при церкві св. Вознесіння — Клифтон, Н. Дж; хор ім. Д. Бортнянського при церкві св. Тройці — Ірвінґтон, Н. Дж.; хор ім. М. Лисенка при церкві св. Юрія — Ярдвілл, Н. Дж.; хор при катедрі св. Димитрія — Картерет, Н. Дж. та хор при церкві св. Покрови — Клифтон. Крім того виступить об'єднаний діточий хор із спеціяльно для нього аранжерованими точками.

Стефанія Дуткевич, голова відділу Української Православної Ліґи на Ню Йорк і Ню Джерзі, — вона ж і голова концертового комітету, — заявила, що ця небуденна подія становить частину крайового відзначення Українською Православною Церквою Тисячоліття її існування і додала, що з цього приводу передбачається масова участь в концерті. Дохід з концерту призначений на три, гідні фінансової допомоги інституції, а саме на фонд табору Всіх Святих, на стипендійний фонд ім. С. Кузьбит і Л. Савчук та на Дім Української Культури.

ВРУЧЕННЯ НАГОРОД АНТОНОВИЧІВ

Вашінґтон. — Святочне вручення нагород Антоновичів на 1988 рік Леонідові Плющеві і Робертові Конквестові, відбудеться в неділю, 20-го березня ц.р., о год. 5-ій по полудні, тут в залі Коплі Голл Джорджтавнського університету.

Відбудуться наради пластових провідників

Ню Йорк (О.Ю.). — У суботу і неділю, 19-го і 20-го березня ц.р., в Клівленді відбудуться наради станичних пластових станиць в ЗСА, що їх скликає, як щороку, Крайова Пластова Старшина.

В програмі є обговорення ряду організаційних та виховних проблем, в тому пластових видань, які є великим здобутком Пласту — „Готуйсь", „Юнак" та „Пластовий Шлях", — більшого зацікавлення батьків Пластом, участи у святкуваннях 1000-ліття Християнства в Україні тощо.

Наради відкриє голова Пласту в ЗСА пл. сен. Ігор Сохан. Вечором у суботу відбудеться спільна святкова вечеря, а в неділю учасники нарад відвідають Український Музей, в якому міститься Пластовий Музей.

ДОПОВІДЬ У НЮ ГЕЙВЕНІ

Ню Гейвен, Конн. — Студійне Т-во ім. М. Грушевського влаштовує доповідь д-ра Ярослава К. Туркала п.н. „Фінсько-совєтська війна 1939-40 років." Доповідь, яка буде ілюстрована, відбудеться в неділю, 20-го березня ц.р., в год. 2-ій, 50 Фавлер вул., в Ню Гейвені.

Виставка мистця І. Остафійчука пройшла успішно

Едмонтон, Альта. — Наприкінці лютого ц.р. тут заходами Софії Скрипник відбулася перша канадська виставка мистця Івана Остафійчука, який щойно приїхав до Канади, залишивши Україну минулого року.

На виставці були картини олійними фарбами, графічні праці, ліноріти тощо. Вступне слово для багатьох присутніх на відкритті сказав д-р Яр Славутич, професор-емерит Альбертського університету.

Про успіх цієї виставки свідчить той факт, що розпродано 30 експресіоністичних картин мистця, який зворушливо дякував присутнім. Як повідомлено, наступні виставки новоприбулого канадця мають відбутися в Торонто та інших містах східньої Канади, а відтак можливо у східних стейтах Америки.

ЗБОРИ БАНКУ

Чикаґо. — Усереду, 23-го березня ц. р., о год. 7-ій вечора, тут в авдиторії Дому СУМ, 2457 Вест Чикаґо аве., відбудуться Загальні збори 1-го Українського Федерального Щадничого банку „Певність".

Заплянували авторський вечір д-ра Т. Приймака

Торонто. — Видавництво Торонтонського університету при співпраці Фундації Катедри Українознавчих Студій влаштовує вечір на честь д-ра Томи Приймака, автора першої обширної біографії визначного українського історика й політика Михайла С. Грушевського.

Д-р Т. Приймак, викладач історії при Катедрі Українознавчих Студій Торонтонського університету, скаже слово про вагу та значення цієї книжки про М. Грушевського, в західньому науковому світі.

Вечір відбудеться у вівторок, 29-го березня ц.р., в приміщенні Торонтонського університету Кроф Чептер Гавз, 15 King's College Circle, University College. Початок о год. 7:30 вечора.

Ї. Шамір відкидає пропозиції ЗСА

Вашінґтон. — Приїхавши до столиці ЗСА, прем'єр Ізраїля Їцак Шамір у своїй вечірній промові у понеділок, 14-го березня ц.р., перед конвенцією молодих провідників об'єднаного жидівства, заявив, що порушення палестинцями громадського порядку на окупованих територіях не є звичайною громадською демонстрацією проти окупації Ізраїлем цих теренів, але справжньою війною „проти ізраїльтян і проти існування Ізраїля як держави".

Продовжуючи свою промову перед ентузіястичною публікою молодих жидівських активістів в Америці, Шамір сказав, що відступ з окупованих теренів не дасть забезпечення миру Ізраїлеві, бо ще сьогодні на його думку після 45-літнього існування Ізраїля є такі, які вірять, що „Ізраїль можна усунути з лиця землі".

Ця промова разом з іншими заплянованими зустрічами з американськими жидами є спрямована на те, щоб злагіднити ситуацію та затривоження в Америці жорстокою поведінкою ізраїльських вояків супроти палестинців, як також тим, що власне, Ї. Шамір найсильніше виступає проти пропозицій замирення, випрацьованих державним секретарем ЗСА Джорджом Шулцом.

Прем'єр Шамір зустрічався коротко з Дж. Шулцом, як також із секретарем оборони Френком Карлуччі. Конкретні переговори на тему мирного пляну Дж. Шулца почались у вівторок 15-го березня ц.р., а в середу, 16-го березня Їцак Шамір зустрічався з президентом Роналдом Реґеном.

Як слушно зауважують аналітики в останніх днях Ї. Шамір фактично викручується в різний спосіб, частогусто сам собі перечить.

В СССР ПОКАЗАЛИ ФІЛЬМ ПРО АФГАНІСТАН

Москва. — На недавньому перегляді нового совєтського документального фільму „Повернення", присвяченому війні в Афганістані, глядачі бурхливими оплесками вітали творців кінострічки, які не побоялися вперше відкрито заявити з екрану: „Там вмирають 19-річні хлопці. І ніхто не знає, чому і навіщо".

Звичайний, скромний, чорно-білий 20-хвилинний фільм не дає відповідей на ці питання. Однак в ньому нема надоїдливих трафаретів типу „виконання інтернаціонального обов'язку" і автори фільму не намагаються доказати глядачеві, що совєтські вояки в Афганістані переважно допомагають вдячним афганцям садити дерева і будувати школи, як зауважує у своїй статті кореспондент газети „Бостон Ґлоб" К. Ґолдберг.

За словами режисера фільму, 29-річної Татьяни Чубакової, стрічка „показує те, про що знають всі, але не говорять. Війна обернулася трагедією і для афганців, і для нас самих".

Одним з найсильніших місць фільму, є кадри, в яких молоді ветерани, які повернулися додому, намагаються переосмислити, яким життєвим досвідом „збагатила" їх війна, які нові якості душі і характеру вони звідти винесли. „Я сам попросив, щоб мене післали туди, на війну — признався Ростислав Прокопишин, — тому що ходить легенда: хто пройшов крізь вогонь — той все знає, все може. А насправді з людей там роблять вовків, злочинців, покидьків суспільства".

Ветерани відмовилися говорити перед кінокамерою про ті жахи, що їх вони бачили, воюючи в Афганістані. Переважно вони розповідають про те, як їм тяжко [illegible], знову увійти в мирне життя на батьківщині. Якщо в середині травня, як було обіцяно, дійсно почнеться виведення військ, каже режисер Т. Чубакова, в Совєтський Союз прибуде цілий [illegible] молодих ветеранів [illegible] ковито розчарува[illegible]ті.

Молодь повертається додому, зауважує [illegible] „афганець", Сергій Сидоренко, „а для неї тут нема місця. Ми не маємо ніяких зацікавлень. Суспільство нас не любить, і ми не любимо його".

„Більшість людей, які пройшли через війну, перетворюються в моральних виродків", каже у фільмі третій учасник боїв в Афганістані, Денис Жуков.

Вояки, які повернулися додому, скаржаться на незрозуміння, яке їх оточує. За їх словами, „ціле покоління скалічене" нахилом до доступних там наркотиків, звичкою вирішувати будь-який конфлікт силою.

Клавдія Ільїна, яка в 1985 році втратила в Афганістані свого сина Ігоря, не приховує перед кінооб'єктивом своєї болі і відрази до війни: „Війна — це страшно... Наші діти не повинні йти туди".

Як це дивно, але кінокартина дістала схвалення всесильного „Ґоскіно" (Державного комітету кінематографії). Ні один кадр з неї не вирізали. Мало того, автор сценарію Сергей Бобров і режисер Татьяна Чубакова дістали пропозицію накрутити ще два документальні фільми про Афганістан. Перший з них, каже режисер, буде присвячений обставинам, при яких у свій час було прийнято рішення про вторгнення. Другий розповість, як ветерани, що вернулися з війни, намагаються знайти своє місце в житті.

У СВІТІ

СОВЄТСЬКЕ ПРЕСОВЕ агентство ТАСС осудило економічні санкції З'єднаних Стейтів Америки проти Панами і оголосило, що ці санкції являють собою спробу покінчити з незалежністю невеликої країни, добитися перегляду договору про Панамський канал. „Повідомлення про події, зв'язані з Панамою, не залишають сумніву, що вашінґтонська адміністрація має намір покласти кінець незалежности країни і відновити панування над її територією і, перш за все, над зоною Панамського каналу", — говориться у комунікаті ТАСС. Ця реакція була викликана тим, що Палата Репрезентантів прийняла резолюцію, вимагаючи резиґнації генерала Норієґи з посту командуючого панамською армією, а президент Роналд Реґен оголосив про економічні санкції проти Панами, назвавши режим Норієґи „незаконним". Р. Реґен сказав, що метою санкцій є „добитися відновлення демократичного способу правління і стабільного становища" в Панамі. Совєтський Союз не може зрозуміти, як це так, що ще недавно Норієґа був другом ЗСА, а тепер раптом став ворогом.

СОТНІ ТИБЕТСЬКИХ ЖІНОК взяли участь в антикитайській демонстрації біля будинку парляменту Індії у Ню Делі. Ця демонстрація була з нагоди 29-ої річниці повстання в Тибеті проти правління комуністичного Китаю.

ІЗРАЇЛЬСЬКІ ЛІТАКИ нанесли бомбовий удар на бази палестинської групи „Фагт", розміщені у південному і південно-східньому районах Сайди. В налеті взяли участь чотири ізраїльські літаки. В результаті налету, що тривав 10 хвилин, загинув один чоловік і вісім було поранено. Налет ізраїльської авіяції був відплатною акцією за захоплення палестинцями цивільного автобуса в Ізраїлі, коли терористи вбили трьох ізраїльтян і вісьмох поранили. Відповідальність за цю акцію взяли на себе палестинська група „Фахт", що входить в Палестинську Визвольну Організацію. Поліція Сайди повідомила, що під час налету палестинці відкрили зенітний вогонь з подвійних кулеметів, однак це не причинило шкоди літакам і вони щасливо вернулися на свої бази.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІНДІЇ Раджів Ґанді побував недавно на покладі атомного підводного човна, що його Індія „випозичила" у Совєтського Союзу. Індійський прем'єр виступив недавно ініціятором „перетворення Індійського океану в безнуклеарну зону". Однак це ні трохи не перешкоджає йому озброювати індійські військово-морські сили нуклеарними підводними човнами.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Австрії Альоїз Мок, який побував цими днями з офіційною візитою у Варшаві, заявив на пресовій конференції, що „Ізраїль не має права критикувати президента Австрії Курта Вальдгайма, бо ізраїльські війська порушують міжнародні угоди в поводженні з цивільним населенням окупованих територій". А. Мок, який є крім того віцеканцлером і представляє в австрійському кабінеті міністрів ту ж, що і Вальдгайм, Народну консервативну партію, сказав, що справа візити Вальдгайма в Польщу ще не вирішена, але генерал Войцєх Ярузельський передав через Мока президентові Австрії найкращі побажання. Коли присутні на пресовій конференції палестинський журналіст запитав, чи має Ізраїль підстави критикувати Вальдгайма, Мок відповів: „Ніяких!",

ГОЛОВА ДЕЛЕҐАЦІЇ совєтських експертів Ніколай Козирєв, що прибув у Женеву, заявив, що Москва не має наміру припинити військову допомогу кабульському режимові навіть на випадок укладення договору про виведення військ з Афганістану. Єдине, від чого готовий утриматися Совєтський Союз після підписання договору, заявив Н. Козирєв, — це від відправлення в Афганістан нових військ. Як уже інформовано, Вашінґтон цими днями висунув умову, згідно з якою Москва повинна буде припинити військову допомогу Кабулові одночасно з припиненням американських поставок муджагедінам. Козирєв розцінив це, як „спробу вмішування у внутрішні справи Афганістану і в двосторонні відносини між Кабулом і Москвою". Ця американська умова, зауважив він, була б аналогічною совєтській вимозі, щоб Вашінґтон припинив забезпечувати зброєю Пакістан.

У КРАКОВІ, ЗОКРЕМА на Ягейлонському університеті, відбуваються зудари польських студенів з міліцією. Досі міліція заарештувала біля 100 студентів і прокуратура закинула їм зумисні провокації проти уряду. Зудар наступив під час маніфестації студентів присвяченої 20-ій річниці жорстокого здавлення демонстрацій комуністичною владою у Варшавському університеті 8-го березня 1968 року. У 20-річчя цієї масакри студенти Кракова і Варшави вирішили знов вийти на вулиці міст і домагатися знесення цензури, поширення свободи і демократії.

В АМЕРИЦІ

ІРАНО-КОНТРА АФЕРА ще не один раз займатиме головне місце на сторінках американської преси. Минулого тижня спеціяльний прокуратор Лоренс Волш заявив, що колишній дорадник президента Роналда Реґена у справах крайової безпеки Роберт МекФарлейн пообіцяв „[illegible] співпрацю". Припускають, що ця публічна заява є [illegible]вісником того, що після 15-місячних прослідкувань справи спеціяльний прокурор Л. Волш є готовий до оскарження головних очіб цієї афери, полк. Олівера Норта, адм. Джана Пойндекстера, ген. ричарда Сікорда та А. Гакіма.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА РОНАЛДА РЕҐЕНА подав до публічного відома, що ПВО мусить закрити свою обсерваційну місію до 10-ох днів. Головний прокуратор ЗСА Едвин Міз сказав, що закриття місії вимагає закон, що його одобрив Конґрес ЗСА минулого року, не зважаючи на заперечення Уряду президента Реґена. Хоча це потягнення не є згідне із домовою ЗСА із ООН, виявляється, що Конґрес має право зривати всякі договори якщо вони є небезпечними для країни. Заборона інформаційних бюр ПВО в ЗСА є частиною акту в справі закордонних відносин на 1988 і 1989 роки про який державний секретар Джордж Шулц сказав: „це є одне з нерозумних рішень Конґресу останнім часом".

У СЕЛТ ЛЕЙК СИТІ, столиці стейту Юта, комісія підручників для шкіл відкинула домагання індіянських племен, щоб з початкових шкіл стейту усунути книжку, в якій знаходяться оповідання про індіянів авторства Дж. Сміта і Вашінґтона Ірвінґа, в яких їх представлено, як кровожадних дикунів.

ПОНАД 5,000 ОСІБ ВЗЯЛО УЧАСТЬ у марші — демонстрації біля Білого Дому у Вашінґтоні, домагаючись палестинської самоуправи та протестуючи проти політики Ізраїля в окупованих землях. Демостранти домагалися від Уряду президента Роналда Реґена замороження допомоги Ізраїлеві поки його уряд не почне мирних переговорів. Демонстранти також закликали ЗСА до прямих переговорів з Палестинською Визвольною Організацією.

В НЕДІЛЮ, 13-ГО БЕРЕЗНЯ Ц. Р., 20 законодавців нюйоркського стейту подали до публічного відома, що вони підписали листа до ізраїльського прем'єр-міністра Їцака Шаміра, з вимогою застановитися над забороною засобам масової інформації вступу на окуповані терени.

ТИСЯЧІ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІРМЕНІВ маршували в протестаційному поході до совєтської місії при ООН в неділю, 13-го березня ц. р., проголошуючи свою підтримку вірменам в СССР і їхнім вимогам прилучити Горішний Карабах до Вірменської СССР. „Ми хочемо, щоби М. Ґорбачов зрозумів, що прийшла пора свободи, свободи культури, свободи мови", — заявив Архиєпископ Тодком Манугіян.

СЕНАТОР БОБ ДОЛ відкинув пораду деяких своїх дорадників і приобіцяв надальше залишитися в змаганнях за номінацію від Республіканської партії на президента ЗСА. Цю заяву Б. Дол проголосив у стейті Іллиной, де він продовжував кампанію.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Розвінчання Тіта в Юґославії

Юґославія — це федеративна республіка з 24-мільйонним населенням на території 98,700 кв. миль, приблизно так, як великий стейт Вайомінґ. Ядром Юґославії була Сербія, яка разом з Хорватією були частинами австро-угорської монархії за панування Габсбурґів. Відомо, що Перша світова війна розпочалася з безпосередньої причини — вбивства австрійського престолонаслідника Франца Фердінанда і його дружини в Сараєво, Боснії, сербським студентом Прінчіпом. За Другої світової війни Гітлер окупував був весь Балкан, але стрінувся з сильною партизанською опозицією. На чолі найсильнішої партизанки стояв Йосиф Броз, який прийняв прізвище Тіто. Безоглядний і безскрупульний — він розстріляв хорватського патріота Міхайловича, лідера хорватського партизанського протигітлерівського руху. Після упадку Третього Райху Тіто зумів підчинити собі не тільки Сербію і Хорватію, але й Македонію, Боснію, Словенію, Альбанію. За юґославською конституцією, що її перед своєю смертю вісім років тому склав Тіто, Юґославія складається з 6-ох республік і головами федерального уряду стають по черзі голови отих окремих малих республік. Тому Тіта вважали, що він є „батьком юґославської нації" (щось подібне, як „совєтський нарід" в СССР) і почитали, як в Совєтському Союзі почитали Сталіна.

Тіто, який у Москві перейшов комуністичний вишкіл, ставши володарем Юґославії, мав відвагу запротестувати проти совєтської окупації Чехо-Словаччини в 1968 році і заповів, що коли б СССР захотів те саме зробити з Юґославією — він ставитиме збройний спротив. Проголосив тоді мобілізацію і підсунув війська під мадярський кордон. Згодом — хоч був все ще комуністом — проголосив Юґославію „невтральною", чи пак „третьою силою", поруч демократії і совєтського бльоку.

Але молодше покоління в Юґославії, яке не було свідком цих подій, дивиться тепер на те минуле і на Тіта, творця цього стану, іншими очима. Воно бунтується проти „культу особи", як Хрущов збунтувався проти культу Сталіна. Постав рух, щоб скасувати щорічне відзначування роковин народин Тіта. На Тіта дивляться тепер в Юґославії не тільки, як спадкоємця шістьох підкорених Сербії „республік", але і як винуватця такої економічної ситуації, що Юґославія завинила закордонові 20 більйонів дол., в наслідок чого втратила кредит у країнах Европейської Економічної Спільноти. Коли ж в Німеччині й Австрії теж погіршилась економічна ситуація, потерпіла на цьому Юґославія, з якої десятки тисяч чоловіків і жінок виїздили до тих країн на заробіткову працю.

Поруч із отим рухом проти „культу особи" і ремствування з приводу важкої господарської скрути, приєднався ще голосний в Юґославії скандал: вдова по Тітові, якій уряд дав віллу біля Беоґраду і пенсію, не задовольнилася цим, тільки вимагає, щоби віддати їй теж яхт, будинки, коні, виноградник і медалі, бо все те придбав Тіто, як диктатор, який — як колись французький король Людвик XIУ — уважав, що „Держава — це я". Почався теж націоналістичний рух в тих зфедерованих республіках. Серби і хорвати були наче за традицією суперники-вороги, — себські і хорватські патріоти уважають що створена Тітом федерація була насправді насильством. Поважним чинником, який тут емоційно діє по лінії роздору, є різне віровизнання: серби є здебільшого православними, хорвати католиками. Але комунізм, так само, як в СССР, проповідує гасло, що релігія — це „Опій народу".

Покищо це ще тільки течії і рух, який не загрожує розбиттям державної структури Юґославії, що її створив Тіто. Але не є виключене, що та штучна федерація таки розпадеться.

ВИПАДОК ПРОНИКНЕННЯ високотоксичної хемічної речовини у ґрунтові води центральної Фінляндії, який тяжко пояснити, на думку спеціялістів, може привести до найбільшої в історії країни екологічної катастрофи. „Очищення заражених районів може коштувати державу кілька мільйонів фінських марок, — сказав Еркі Келломякі, керівник організації охорони довкілля, — однак у першу чергу треба встановити причину зараження". Ознаки попадання отруйних речовин у ґрунт поблизу міста Карколі, були вперше помічені у грудні минулого року, однак лише тепер спеціялісти усвідомили маштаби біди, яка загрожує Фінляндії.

Вікентій Шандор

ДУМКИ ПРО ЗАКАРПАТТЯ Й ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНУ З 1918 - 19 РОКІВ

II.

Народні Комітети в Мукачеві 26-го листопада 1944 року прийняли постанову про приєднання краю до Української ССР і видали в цьому напрямі свій Маніфест. В ньому покликуються і на рішення Всенародніх Зборів у Хусті з 21-го січня 1919 року, які в той час рішили приєднати край до Української Народної Республіки. Тут зручно використано політичний арґумент, яким Маніфест скріпив своє власне рішення, та створив для нього історичну і правну тяглість.

Дня 12-го січня 1919 року прибули перші частини чехо-словацького війська до Ужгороду. Край на південь від Ужгороду був і надалі під мадярською окупацією. Таким чином, дальші рішення про приєднання краю до Чехо-Словаччини відбувалися вже під свого роду військовою окупацією частини краю чехо-словацьким військом.

З уваги на загальну ситуацію в Україні й Закарпатті, приєднання краю до України було можна перевести тільки військовою силою, чого Україна в той час не була спроможна зробити. Представники краю, які за жадну ціну не хотіли лишитись далі під Мадярщиною, взяли під увагу іншу можливість, а саме, приєднання до Чехо-Словаччини.

Дня 15-го березня 1919 року прибули Жаткович і Ґайдош до Ужгороду й поінформували про розмови з Масариком та рішення Народної Ради Американських Русинів, та їх розмови з Парижі з Бенешом. З місцевих національних рад створено в Ужгороді Центральну Руську Народну Раду, яка, взявши під розгляд умови в яких находиться край, вислала 23-го травня 1919 року свою 112-членну делеґацію до Праги, яка передала урядові Чехо-Словаччини окремий „Протокол", яким рішено приєднати край до Чехо-Словацької республіки.

У відступі майже 70-ти літ, були друковані в Празі матеріяли, в яких подано, що президент Масарик відмовився в той час відповідати на запити членів делеґації, і відтак заявив, що не приймає їх офіційно, а тільки як своїх гостей. Очевидно, що члени делеґації, між якими був і мій тато, цікавились справою автономії, Пряшівщиною тощо. Президент Масарик інформував членів делеґації, що це входить в його компетенцію конституційно вирішувати становище Закарпаття в складі Чехо-Словаччини, в наслідок чого, він не прийняв делеґацію як представників карпато-українського населення, а тільки як своїх гостей.

Президент Масарик був головою держави, який свого часу в Америці сам переговорював з д-ром Жатковичем про кордони й автономію краю, то його заяву про компетентність не можна уважати серйозною, ані переконуючою. Хто, як хто, а саме президент Масарик був компетентний дати вичерпну відповідь на всі питання, що хвилювали членів делеґації.

Делеґація стрінулась у Празі з подібною недоброзичливою заявою д-ра Мілана Годжі, родом словака, тоді голови Закордонної комісії палати послів. Годжа висловився, що Руська делеґація, яку ми тут вітали, зовсім не заступає руський народ. Було правильно, що ми її привітали так, як сталось, але для практичної політики мусимо собі усвідомити, що їх інтеліґенція складається переважно із священиків, декілька адміністраційних урядовців і декілька учителів. Ці всі з-під мадярського режиму є проти нас... (Стенографічний запис з нарад Закордонної комісії палати послів в Чехо-Словаччині з 4-го червня 1919 року по полудні).

Годжа, мабуть, забув, що і словаки, і він сам був під мадярським режимом подібно як і ми. Натомість, за Першої світової війни Годжа був військовим цензором у австро-угорській армії, видно, мали до нього довір'я. Перед Першою світовою війною Годжа виступав в словацькій пресі „Словенскі тіжденнік" в обороні прав карпатських русинів, тому не є для нас зрозумілим причина зміни його становища.

Діяльність д-ра Бенеша як міністра закордонних справ і голови Чехо-Словацької делеґації на Мирову конференцію ішла повністю в розріз із всіми дотогочасними домовленнями Масарика і його з Жатковичем та Народною Радою Американських Русинів, так відносно територіяльної цілости краю, та кордонів. В лютому 1919 року виготовив Бенеш для Комісії для Чехо-Словацьких справ при Мировій конференції Меморіял в справі кордонів Закарпаття, не поставивши на нім дати. В Меморіялі подає східні кордони Словаччини й далі на ріці Уж. Цей Меморіял поширив між членами Комісії Мирової конференції, в яких він, як офіційний представник держави, мав повне довір'я. Ані в 1917 році ані тоді, ані Масарик, ані Бенеш не мали права постановляти про кордони Закарпаття, бо ця справа належала уповноваженим представникам населення нашого краю. Бенеш дістав потрібні повновласті від Центральної Руської Народної Ради щойно від доби вручення Протоколу урядові Чехо-Словаччини 23-го травня 1919 року, бо щойно тепер було подане належне рішення про приєднання краю.

Бенеш очевидно був свідомий цієї „дрібнички" й тому не ставив дати на Меморіялі, щоби на всякий випадок закрити брак повновласти. Це є тільки мала частина політичних махінацій Бенеша в справі Пряшівщини.

Властиві причини такого незвичного і недоброзичливого ставлення президента Масарика і д-ра Годжі до цілої делеґації не є нам відома. Можливо, що причини є ще заховані в приватних або державних архівах. До того часу справа залишається відкритою. В політиці є тяжко сподіватись щирости, але й нещирість за таких умов, не має свого виправдання.

Юрій Р. Рибак

НА ОСТРОВІ ЦУКРОВОЇ ТРОСТИНИ

Цьогорічна лютнева подорож до Сейнт Кіттс — острова, що розташувався якраз на межі Караїбського моря і Атлантійського океану — була неначе б дальшим доповненням до вражінь і спостережень під час багатьох відвідин останніх семи років.

Пригадується 1983 рік, коли над обома братніми островами Сейнт Кіттс та Нівис вперше повіяв спільний прапор незалежної держави, члена британського комонтвелу... Від того часу далось завважити пожвавлений розвій політичної, демократичної думки, яка шукає свого коріння у піднесенні добробуту населення... А економіка не спить... Вже доволі помітний прояв антрепренерського хисту приватних одиниць, як теж сприятливість чужого капіталу для розвою туристики та легкої індустрії. І хоча в економічній ділянці уряд має „останнє слово", то ще не спромігся розв'язати найбільш пекучу аґрарну проблему острова. Її характеризує непродуктивна монокультура цукру з рівночасним виставленням населення на ласку і неласку дорогого імпорту основних харчів.

Сейнт Кіттс належить до тих кількох місць у світі, де земля та клімат є найкращою комбінацією для культури цукрової тростини. І якраз її продукт — цукор є джерелом аграрної дилеми, бо віддавна вся економіка затіснилась довкола брунатного цукру, якому колись дали назву: „брунатне золото".

В історичному минулому Сейнт Кіттс завдяки своїй фортеці здобув був ім'я Ґібральтар Західних Індій. Тому і не диво, що одним з перших білих землевласників були вояки. Одначе гаряче сонце і субтропічний клімат могли знайти найкращого робітника тільки в Африці... і білі стали власниками теж муринів-невільників... Щоби заощадити кошти морського транспорту до країн збуту, цукрову тростину перероблювано на т. зв. Мокавадо — брунатний півпродукт цукру, а кожна плянтація мала своє власне виробництво.

З початку XX-століття на острові вибудовано велику рафінерію цукру, яка поклала край приватній промисловості і змінила характер плянтації. Але ще донині залишки коминів видніють далеко понад лани зеленої тростини і насичують тропічний краєвид мальовничістю.

Недавно уряд вивластив був землевласників і перейняв відповідальність за цілу продукцію цукру від культури до розпродажі. А що кожний сьомий китиш (мешканець Сейнт Кіттс) працює у цукровій промисловості, то запевнення і вдержання їхньої праці не є тільки соціо-економічного, але теж політичного значення, особливо в часі цьогорічних виборів нового уряду.

Час жнив. На дорозі тут і там мчать трактори з причіпками повними тростин. Вони прямують до збіркових пунктів звідки залізничка перевозить до місця призначення — рафінерії цукру... Крутий, залізничний шлях в'ється крізь лани цукрової тростини поміж зеленим, гірським пасмом з тропічною рослинністю, а спокійним, синім морем, яке часто мережать білі гриви хвиль.

Затримка в їзді автомобілем, бо є нагода розмови зі стиначами (косарами) цукрової тростини. Не легка ж їхня праця і не велика їхня винагорода за неї... Нарікають на високі кошти прожитку і домагаються конечної підвишки платні... Не видно молодих... Не видно у старших ентузіязму до праці... Змінити працю тяжко, а нововведена механізація жнив не турбує, бо на нерівному гористому терені тільки придатний традиційний мечете — себто великий, тяжкий ніж до стинання цукрової тростини.

Загальна опінія вважає стиначів тростини, як окрему соціяльну групу під сильним впливом профспілки. Ця група становить свою соціяльну окремішність, працює і не думає про зміни, а тільки „проти надії сподівається".

Єдина надія цукрових робітників — це одержати підвишку... Але звідки взяти на це фонди, коли кошти продукції перевищують дохід... Ця проблема охопила багато караїбських продуцентів цукру, а приклад Сейнт Кіттс дає змогу зрозуміти загальну світову проблему цукру. В основному тут вирішує не кількість продукції, а вартість продукту на світовому ринку. Коли немає експорту, то нема і змислу нагромаджувати продукцію. Правда, є можливість зуживати цукор як сирівець для інших цілей, однак це вимагає нового капіталовкладу. Знову ж старання зменшити площу культури тростини стримує відповідна селекція інших культурних рослин.

Властиво дві головні причини захитали доходовістю цукру, що був традиційним джерелом багатства від віків, а це: спад вартости англійського фунта стерлінгів та накладення чи пак зменшування квоти експорту до ЗСА. Як інші продуценти, так і Сейнт Кіттс гостро критикують американську цукрову політику, одначе мусять погодитись з тим, що ЗСА теж рятують свою власну цукрову індустрію. У ЗСА ціна цукру на домашньому ринку є три рази вища світової ціни. Пригадаймо, що у загальному американці споживають менше цукру, бо вважають цукор, як шкідника їхнього здоров'я!

На прикладі цукру бачимо, що нині навіть найменша економіка є частинкою світового економічного тіла, зміни якого відчувають усі... Виглядає, що приватний сектор краще пристосовується до економічних обставин, ніж власник-держава зі своєю демографічно-політичною орієнтацією.

Отже живемо у світі де все минає, от хоча б і цукор для багатьох набирає „гіркавого посмаку".

Іван Боднарук

Роковини генія

Роковини великих поетів є найбільш живучими з усіх історичних споминів, коли вони стають національним святом народу. Є свята історичних роковин, яких спомин має силу розбудити в масах порив нестямного захоплення, рівний розхитаній стихії бунту...

Кожна людина, ідучи в життя, зупиняється на роздоріжжі, бо шляхів у життя дуже багато. Не раз і не двічі зупиняється вона й питає себе: Куди йти? Який шлях собі вибрати, щоб ним найкраще дійти до далекої мети, яка мріє ген там на небосклоні?

Таке питання ставили собі і ставлять мільйони людей, так питати себе будуть завжди люди, бо шляхів у життя багато, а мета не в усіх одна. Одні люди бачать мету в досягненні особистого щастя, особистих вигод, матеріяльного добра, у задоволенні своїх особистих пристрастей, у погоні за золотом, деколи за рахунок визиску й загибелі слабших. Інші бачать мету свого життя в боротьбі, у змаганні за краще завтра для свого народу. Ці останні підпорядковують свої особисті інтереси інтересам народу. Вони стають на тяжкий і тернистий шлях служіння справам народу й ніколи не сходять із нього, посвячуючи особисте щастя для загалу.

До таких людей, що вибрали собі тернистий шлях праці для народу, належав Тарас Шевченко, найбільший поет України. Вибравши шлях служіння своєму народові, він витримав багато тяжких ударів, падав інколи під вагою цих ударів, але із свого шляху не зійшов ніколи й мети своєї не зрікся.

Коли ми сьогодні поглянемо на буйний розвиток нашої літературної мови й коли собі усвідомимо ці вершини, на які вона за стокількадесят років встигла піднестися завдяки Шевченкові і його наслідникам, то з одного боку родиться в нас почуття національної гордости, з другого ж — безмежне почуття вдячности для Шевченка, творця нашої літературної мови й нової доби в нашій літературі. Він же доказав придатність української мови до поетичних перлин всесвітнього значення; він увів нашу мову в низку тих мов, що видали найбільших геніїв на полі письменства.

Виступаючи на літературне поле, Шевченко усвідомив собі повністю, що він має стати українським поетом і оборонцем прав рідної мови „Возвеличу малих отих рабів німих! Я на сторожі, коли їх поставлю слово", сказав поет, здаючи собі справу з того, що поетичне слово, виражене українською мовою, буде в його устах тою могутньою зброєю, що порве кайдани з поневоленого народу й допоможе йому побудувати сім'ю велику, вольну, нову. Живучи за Уралом на засланні, благав поет Бога, „щоб наша правда не пропала", щоб українське слово в літературі не вмирало. Громи обурення кидає Шевченко на тих усіх земляків, що цураються рідної мови, що приймають чужу мову й культуру свого ворога за свою рідну. Найбільший поет України любив свою рідну мову й дорожив нею.

Стокількадесят років минуло, як Шевченко дав нам свого „Кобзаря" й виписав у ньому для нашого народу свої безсмертні заповіти. Шмат часу минув від дати його смерти. На жаль, хоч стільки років уже виховує нас Кобзар, багато українців не засвоїли собі його головного заповіту, що ліг в основу життя й творчости Шевченка, заповіту, який він виразив словами: „Свого не цурайтесь! Бо хто матір забуває того Бог карає..."

Світлана Кузьменко

КОБЗАР

Коли сумнівом криється кожна зоря
І хто я — вже, здається, не знаю,
Я тоді із полички беру „Кобзаря":
На сторінці, навгад, розгортаю.

І ось чую: безсмертне гудіння хрущів
У вишневім садку біля хати.
І ось бачу: з дитям на трудливій руці
Розпромінену матір.

І мені розспівались Твої солов'ї.
І качки з каченятами крячуть.
Україну — у кожному слові Твоїм
Я чую і бачу.

Зустрічаю її безталанних дітей —
Де у книжці лиш оком не кину.
В Твоїй мові співучій я так, як ніде,
Пізнаю Україну.

Все, про що Ти писав, — я частинка того:
Кривди, болю і світлої мрії.
Ти співав з глибини серця люду Твого
І тому це — Твій спів не зотліє.

І тому Ти страшний для усіх лихварів,
Бо ти щирість і справжність безкрайня.
Ти для всіх зрозумілий, для рівня усіх —
Як життя і як рана.

Я читаю про Гонту... прославлену Січ...
Я дивлюсь у „Розриту могилу"...
Ні, я знаю, хто я: бо Ти день, а не ніч,
І ніким не роздмухана сила.

О, ніколи Твої не пов'януть слова.
Їм ніколи нікому не стерти:
Бо з коріння — і вічно в них сила нова,
Що крізь смерті веде до безсмертя.

(Із збірки поезій „У сяйві променів")

Степан Яворський

ПОРУШУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПОЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАВІСОЮ

II.

У середу, 28-го жовтня 1987 року, в Оттаві, Комісія Людських Прав прослухала свідчення новоприбулого до Канади довголітнього в'язня Йосипа Терелі, який був визначним діячем Української Католицької Церкви. Тереля розказав детально про становище Української Католицької Церкви, яка на Україні діє нелеґально і яку, не зважаючи на реклямовану політику „гласности", далі нищать і переслідують. Тереля передав Комісії Людських Прав багато документів, які підтверджували правдивість його свідчень.

П'ятнадцятого грудня 1987 року Комісія Людських Прав прослухала свідчення трьох урядовців совєтської амбасади в Оттаві: радника амбасади Алєксєя Макарова, першого секретаря А. Шупіна і пресового аташе І. Лобанова. Головним свідком на цій сесії був радник А. Макаров. На самому початку його виступу він висловив невдоволення з того, що в документації переслухувань уживалось термін „Залізна завіса". Це, на його думку, анахронізм і залишок „холодної війни". Йому також не подобалося, що Комісія Людських Прав чекала шість місяців, щоб запросити представників Совєтського Союзу подати свої „об'єктивні" і „правдиві" інформації про права людини в СССР. Макаров заявив, що він уважно читав протоколи переслухувань Комісії Людських Прав і був здивований, що більшість свідків, які виступали перед комісією, були членами еміґрантських антисовєтських організацій і угруповань, єдиною ціллю яких було очорнювати Совєтський Союз і перекручувати факти. Макаров висловив готовість допомагати комісії у майбутньому у постачанні інформацій про права людини в Совєтському Союзі. Він повчав канадських парляментаристів про важливість економічних прав людини. Адже ж у Совєтському Союзі вже понад 50 років немає безробіття, а конституція СССР, прийнята в 1977 році, як і попередня совєтська (сталінська пр. С. Я.), конституція, гарантує совєтським громадянам усі права, — сказав Макаров.

Макарову особливо не подобалось твердження С. Яворського, під час свідчень в червні 1987 року, про неможливість еміґрації для українців із Совєтського Союзу. Яворський казав, що українці можуть еміґрувати лише у випадках мішаних подруж, або за спеціяльними дозволами. Це, на думку Макарова, очевидна брехня. Кожного року тисячі українців відвідують Совєтський Союз, як також тисячі совєтських українських громадян відвідують своїх рідних в Канаді. Про це існує статистика в міністерстві зовнішніх справ Канади.

Коли йде мова про інші аспекти прав людини, Макаров покликався на опінію канадського журналіста Іллі Ґероля, який писав, що Совєтський Союз поробив величезні поступи в ділянці прав людини, а особливо в економічній ділянці. На специфічне питання посла Андрія Вітра про заборону віроісповідування для українських католиків, Макаров знову ж повернувся до арґументів про мниму коляборацію української католицької ієрархії з німцями під час Другої світової війни, та про „добровільне" з'єднання українських католиків з „братньою" Російською Православною Церквою. Так Макаров, як і Лобанов, заперечували чуткам, що святкування Тисячоліття Хрищення України-Руси відбуватиметься лише в Москві. Вони запевнили комісію, що в Києві також проходитимуть святкування.

Помітним було те, що ні один з совєтських представників ні слова не згадав про совєтських політичних в'язнів, про совєтські драконівські закони, про табори смерти та про ті надуживання, які були головним предметом переслухувань Комісії Людських Прав. Правда, крім посла Андрія Вітра, який при кожній нагоді ставив сміливі і, для совєтських дипломатів, неприємні питання, інші члени комісії навіть не пробували видобути від совєтських свідків інформації про совєтські тюрми і концентраційні табори.

Накінець А. Макаров висунув цілий ряд „конструктивних пропозицій", які, на його думку, привели б до кращого зрозуміння прав людини в Совєтському Союзі. При цій нагоді він скритикував особисто І. Броду, який виступав перед Комісією Людських Прав, як свідок, за те, що той, мовляв, рекомендував розчленування Совєтського Союзу. Радник Макаров запевнив членів комісії, що совєтський уряд співпрацюватиме з канадськими властями в збиранні в Совєтському Союзі доказів про воєнних злочинців. Він додав, що Совєтський Союз очікує, що Канада виконає свою обіцянку покарати тих злочинців.

(Закінчення на стор. 3)

Відкриття канадського центру для розвитку української культури

Едмонтон (КУК-ПР). — 14-го жовтня 1987 року відкрито при Ґрент Мекюен комюніті коледжі Український Центр Засобів і Розвитку в присутності двісті гостей. На створення цього центру передала Провінційна рада КУК Альберти суму 100,000 дол.

Центр є першою науковою інституцією на американському континенті, що в системі державного вищого наукового училища (коледжа) займатиметься розвитком української громади і культури.

Дотація Провінційної Ради КУК Альберти, спонзорована канадським урядом, фінансуватиме перший рік праці центру у навчанні, видавничих справах, координації і дорадчих функціях, присвячених на розвиток і поширення української культури.

Щоб забезпечити фінансову базу для Українського Центру Засобів і Розвитку в імени централі КУК проголошено створення Комісії розбудови українського центру, що включає в себе референтуру для збірки фінансів. Ціллю її буде зібрати 350,000 дол. до кінця грудня ц.р. Почесним головою Комісії розбудови є д-р Дмитро Ціпивник, президент Централі КУК, а головою збіркової референтури є адвокат Андрій Семотюк з Едмонтону. Збіркові акції будуть проводитися через льокальні й провінційні відділи КУК.

Альбертський уряд подвоїв суму, зібрану збірковою референтурою, так що до плянованої збірки 350,000 дол. уряд ще додасть 700,000 дол. і Центр буде мати фундацію понад один мільйон долярів, з якої річний прихід покриє адміністрацію. Є також старання до федерального і провінційного урядів про одноразову, більшу субсидію для центру.

У промові на відкритті центру д-р Петро Саварин, голова СКВУ, назвав створення центру „найважливішим кроком у розвитку багатокультурности від часу появи двомовної програми в державних школах та створення Канадського Інституту Українських Студій (КІУС) при Альберському університеті".

Адвокат Андрій Семотюк, голова збіркової референтури для Фундації центру, у промові підкреслив важливість центру і сказав, що те, що робить Канадський Інситтут Українських Студій на академічному полі, то Український Центр Засобів і Розвитку робитиме на культурному полі. Він назвав центр „інкубатором для культурного розвитку української громади в Канаді".

Лідія Шулякевич, голова Провінційної Ради КУК Альберти заохочувала присутніх на відкритті та український загал Канади підтримувати шляхотну ініціятиву: „Ми віримо, що з фінансовою підтримкою української громади, федерального й провінційного урядів, успіх Українського Центру Засобів і Розвитку буде забезпечений". Між гістьми на відкритті центру були присутні також: Петро Косован, голова Ради директорів коледжу, д-р Джералд Келі, президент Ґрент Мекюен коледж і Ярослав Скрипник, заступник голови Централі Комітету Українців Канади. Ядром створення Українського Центру Засобів і Розвитку була добе опрацьована публікація „Будування майбутнього — канадські українці в XXI столітті", що її представлено й прийнято на Конґресі КУК в жовтні 1986 року.

У цьому документі, що його випрацював Комітет Сприяння Розвиткові Української Спільноти в Канаді, рекомендується створення центру для вишколу інструкторів і координації розвитку українського мистецтва в Канаді. Ради Українського Мистецтва Альберти й Манітоби з ентузіязмом прийняли створення Центру, а Централя КУК офіційно прийняла проєкт створення центру краєвим проєктом. Недавня статистика в степових провінціях стверджує про діяльність приблизно 150 українських степових груп з участю коло 10,000 молоді різного віку. В самій Альберті діє понад 80 танцювальних груп, 24 хорових одиниць та близько дві сотні українських мистців з різних ділянок мистецтва (музики, малярства, театру, літератури, ткацтва, різьбарства і т.п.), серед яких є провідники всеканадського рівня.

Не зважаючи на ці осяги, українське мистецтво в загальному дальше терпить на брак наукових вишкільних мистецьких програм та координації внутрі і між різними ділянками мистецтва та поширення їх навіть у менших скупченнях заінтересованих. Тому більшість українських мистецьких імпрез відбуваються внутрі своєрідного суспільства, втрачаючи тим заінтересування всього громадянства в цілі туризму, державного навчання та створення нагоди праці. Ось ці всі недоліки центр буде мати завдання поправити.

У першому 1987-1988 початковому сезоні центр плянує осягнути такі цілі:

- Перевірити можливість створення загальноприйнятих акредитованих мистецьких курсів українських танців і музики.
- Створити зв'язок між українськими мистецькими одиницями і центром шляхом публікацій, практичних курсів і конференцій.
- Давати мистецькі некредитовані програми для професійних і добровільних громадських організацій.
- Збирати друковані і звуко-зорові матеріяли на мистецькі теми для архівальної бібліотеки для обслуги і потреб суспільства.
- В заступстві КУК'у координувати виховну працю провінційних мистецьких рад.

Уже в серпні 1987 року, на оголошення курсу навчальної методики українського танцю, до центру з'їхалося аж 32 інструктори танців з різних провінцій. Центр уможливив у коледжі також кінцевий хоровий виступ учасників XII семінару хорових диригентів, який щорічно відбувається в Едмонтоні.

Український Центр Засобів і Розвитку є складовою частиною ширшої багатокультурної і індіянської програми, що в чотирьох приміщеннях Ґрент Мекюен комюніті коледжу, включають 42 різні програми приблизно з 19,000 студентами.

Через зв'язок із коледжом центр має змогу вживати 450 інструкторів різних фахів, наприклад, радіо, телебачення, музика, танці, способу набуття фондів для добровільних організацій і багато інших.

У початковій фазі керівником центру буде діючий директор доктор Роман Петришин, освітньо-мистецькими програмами займається Марія Лісова, а секретарювання вестиме Ліда Сомчинська. Ці працівники будуть співпрацювати з українськими танцювальними і музичними одиницями, під патронатом КУК в різних провінціях Канади. І так праця центру пошириться із Ґрент Мекюен коледжу до інших коледжів та університетів Канади.

Український Центр Засобів і Розвитку буде використовувати мистецьких дорадників, доповідачів, а навіть контрактових працівників, щоб уможливити широкий діяпазон програм для ширшого загалу запізнатись та вглибитись у розвиток української культури в Канаді та поза нею.

В дальшому пляні центр зможе спонзорувати також інші курси засобами коледжу для розвитку суспільства, як комерційність, громадські послуги, спеціяльні виховні проєкти, академічні курси та курси медичної допомоги.

Для дальших інформацій або в цілі дотацій і пожертв просимо звертатися або писати на адресу: Ukrainian Resource and Development Centre Grant MacEwan Community College, Box 1796, Edmonton, Alberta, T5J 2P2. Тел.: (403)483-4474.

Об'єднаний Комітет Українсько-Американських Організацій Ню Йорку — Відділ УККА
у співпраці з
Науковим Товариством ім. Шевченка
— влаштовують —
ВЕЛИКУ
ШЕВЧЕНКІВСЬКУ АКАДЕМІЮ
яка відбудеться
в неділю, 27-го березня ц. р., год. 2-га по пол. в „Гай Скул оф Фешен Інститут" в Ню Йорку
24-та вул., між 7-8 Авенями

В ПРОГРАМІ:
Відкриття .... **Ігор Длябога,** *голова Об'єднаного Комітету*
Святочне слово .... **Д-р Ярослав Падох,** *голова НТШ*
Мистецька програма:
Виступ хору „Прометей" з Філядельфії, який виконає ряд досі ще не знаних пісень до шевченківського тексту та декілька музичних творів до відзначення *Тисячоріччя Хрищення Руси-України.*
Мистецький керівник хору .... **Михайло Длябога**
З сольоспівом виступить оперний співак,
бас-баритон **Степан Шкафаровський**
До численної участи гідного відсвяткування Батька і Прометея українського народу запрошує —
КОМІТЕТ

Гуртки, 20-го Куреня Лісові Мавки
з Філядельфії, з Ню Джерзі і з Ню Йорку
запрошують Вас на
відкриття виставки графіки і олій
Аркадії Оленської-Петришин
в п'ятницю, 18-го березня 1988р. год. 7:30 вечора
в Українському Освітньо-Культурному Центрі
700 Cedar Rd., Abington, Pa. (215) 663-1166
Буфет
виставка буде продовжуватися
в суботу 19-го березня 12:00-5:00 поп.
і в неділю 20-го березня 12:00-5:00 поп.

Порушування...

(Закінчення зі ст. 2)

Перший секретар Шупін запевнив присутніх, що Совєтський Союз признає, що права людини заслуговують на увагу, та що вони є важним елементом у системі міжнародного миру і безпеки. Він уважає, що найкращим місцем для цих проблем буде Конференція Людських Прав у Москві, на яку він заохочував членів комісії приїхати. Він запевняв, що конференція буде відкрита для всіх, без вийнятків, що Совєтський Союз готовий дискутувати на всі теми і готовий вислухати критичні опінії.

Цікавим був виступ члена комісії Моріса Тромблей, у якому він висловив догану совєтським свідкам за те, що вони прозвали попередніх свідків брехунами і називали їх по імені. Він зауважив, що свідки, які виступали зі своїми поглядами, робили це в добрій вірі і на підставі своїх особистих переживань.

При кінці січня 1988 року виступило ще двох свідків перед Комісією Людських Прав з українського боку. Це були о. д-р Ігор Куташ з Монтреалю і о. Роман Божик з Оттави. Отець Куташ дав короткий огляд історії Української Православної Церкви і розказав про теперішнє положення цієї Церкви в Україні. Він цитував заяву о. Василя Романюка, в якій о. Романюк сказав, що він уважає себе священиком Української Автокефальної Православної Церкви. Ця Церква, — сказав о. Куташ, — була жорстоко зліквідована в тридцятих роках і всі православні єпископи, священики і багато вірних були систематично ліквідовані поліційними властями совєтського режиму. Не зважаючи на це автокефальний рух є далі живий на Україні і, на думку о. Куташа, Канада повинна підтримувати цей рух. О. Куташ також говорив про цьогорічні святкування Тисячоліття Хрищення України і остерігав членів комісії перед фальшивими твердженнями совєтських чинників, які кажуть, що цей ювілей, в першу чергу, святкує Хрищення Росії. Ці святкування повинні бути, перш за все, в Києві, а не в Москві, як це плянується.

На питання заступника предсідника комісії, посла Андрія Вітра, о. Куташ і о. Божик дали вичерпуючі пояснення про причини вийнятково жорстокого переслідування у СССР Української Православної і Української Католицької Церков. О. Куташ слушно зауважив, що жадному з офіційно визнаних віроісповідувань на Україні не дозволено вживати прикметника „український" чи „українська". В своїй політиці русифікації України совєтський режим не має застережень проти вживання терміну „Російська Православна Церква", але в ніякому випадку не дозволяє уживати терміну „українська". О. Божик ствердив, що всі ті ієрархи Російської Православної Церкви, які подорожують по країнах Европи і Америки, в дійсності репрезентують совєтський уряд, а не Православну Церкву.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні присилати до редакції „Свободи" разом із двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Ню Гейвен, Конн.
повідомляє, що
у суботу, 26-го березня 1988 р., о год. 3:30 по пол. в залі Українського Народного Дому
при 961 Wethersfield Avenue, HARTFORD, Conn.
— відбудуться —
РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

У Загальних зборах зобов'язані взяти участь, з рішаючим правом голосу: Члени Управи Окружного Комітету, Конвенційні Делеґати та по два делеґати наступних Відділів:

12, 23, 52, 59, 67, 101, 253, 254, 277, 350, 370, 387, 390, 414

Гостей, Членів Українського Народного Союзу радо вітаємо.

ПРОГРАМА НАРАД:
1. Відкриття і схвалення порядку нарад
2. Вибір президії
3. Відчитання і прийняття протоколу попередніх Зборів
4. Звіти уступаючої Управи і Контрольної Комісії
5. Дискусія над звітами і їх прийняття
6. Вибір нової Управи
7. Слово головного предсідника УНСоюзу д-ра ІВАНА О. ФЛИСА
8. Плян праці на біжучий рік
9. Внески і запити
10. Закриття Загальних Зборів

У зборах візьме участь
д-р Іван О. Флис, головний предсідник УНС
За ОКРУЖНУ УПРАВУ

Проф. Іван Телюк, *почесний голова*
Д-р Михайло Снігурович, *голова*
Тарас Сливінський, *секретар*
Григорій Ґіна, *касир*

Помолімось за наших друзів
ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ
за спокій і вічну радість душ померлих Членів Фонду Катедр Українознавства.

Впреп. о. крилошанин Петро Огірко відслужить Заупокійну Святу Літургію у вівторок, 22-го березня 1988 року, о год. 9-ій ранку, в УКЦеркві Покрови Пресвятої Богородиці в Озон Парку, Н. Й. за Блаженної Пам'яті:

СТЕФАНІЮ БАЛКО
ВАСИЛЯ ЄРЕҐУ
Інж. РОМАНА КОСА
СОФІЮ ЛІЩИНСЬКУ
ОСИПА НОВИЦЬКОГО
ГАЛИНУ ОПІР
МИКОЛУ І ЛЮДМИЛУ ФАРАОНІВ СЕРДЮК
ІВАНА СТЕЛЬМАХА
МАКАРА УЖВІЯ
МИХАЙЛА ЧИПЧАРА

Всіх Вп. Членів ФКУ просимо про молитви за померших наших друзів.

Помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна Пам'ять Померлим Членам ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ПІСЛЯ СМЕРТИ
бл. п.
ІГОРЯ СТАРОСОЛЬСЬКОГО
буде відправлено
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
дня 21-го березня 1988 р. о год. 9-ій ранком в церкві св. Юра в Ню Йорку
РОДИНА

ПОДЯКА
З волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність 31-го березня 1987 р. у Філядельфії, Па.
наш Найдорожчий
МУЖ І БАТЬКО
бл. п.
Мирослав Мельничук

Цією дорогою висловлюємо нашу щиру подяку Всеч. о. декан. Я. Мельникові, пароховi церкви Благовіщення за відслуження похоронних обрядів – Парастасу і святої Літургії, за теплі прощальні слова і відпровадження тлінних останків Покійного на Вічний Спочинок. Рівнож щиро дякуємо за відвідини в шпиталі та уділення Найсвятіших Тайн.

Наша щира подяка о. д-рові митр. І. Біланичові за співучасть у відправі Парастасу і часті відвідини Покійного в шпиталі, також о. крилошанинові Т. Бариляковi щиро дякуємо за відвідини в шпиталі.

Щиро дякуємо д-рові В. Салякові за професійну опіку, д-рові М. Войтовичеві сердечна подяка за щоденні відвідини Покійного в шпиталі, д-рові Р. Дикому наше щиросердечна подяка не лише за дуже віддану професійну опіку, але також за моральну піддержку для нас, за що ми безмежно вдячні.

Сердечно дякуємо Шановним Товаришам і Приятелям Покійного, що своїм чудовим співом звеличали похоронні відправи і за несення домовини на Вічний Спочинок.

Сердечна подяка п. мґрові Я. Климовському за зворушливі, теплі прощальні слова.

Наша щиросердечна подяка нашим Приятелям і Знайомим, що старалися допомогти нам й улегшити наші тяжкі переживання, дякуємо всім, що прийшли в останнє віддати пошану нашому Незабутньому Мужеві й Батькові.

Не менша подяка за листовні і телефонічні вислови співчуття і розради в нашому великому горю.

Моя щира подяка Дирекції й Співпрацівникам „Кредитівки" за вирозуміння, моральну піддержку і надіслані квіти.

Сердечно дякуємо учням матуральної кляси „Рідної Школи", що прийшли віддати останню пошану Покійному Батькові Ліди.

Щиро дякуємо всім жертводавцям за Святі Літургії, чудові квіти і щедрі пожертви на громадські установи.

Дуже дякуємо похоронному заведенню А. і М. Насевичів за зразкове переведення похорону.

Вкінці наша найбільша вдячність нашій Родині, а спеціяльно моєму Братові, його Дружині і Дітям, які були ввесь час біля нас і старалися допомогти нам у нашому безмежному горю.

Ще раз висловлюємо нашу щиросердечну подяку усім, нехай Милосердний Господь винагородить Вас обильними ласками, а Покійному Мирославові подасть вічний спокій Його Душі.

У пам'ять Покійного зложили на:

СВЯТІ ЛІТУРГІЇ: М. і К. Возний, Р. Вомпель, д-р М. і Л. Войтович, О. Гайдук, Г. і С. Галавай, д-р Р. і Е. Дикий, М. і М. Денькович, д-р Я. і Н. Залінські, В. Заяць, інж. Є. і С. Зибликевич, Р. Іхтіярів, М. і М. Касіян, М. і А. Крупа, А. Клос, інж. П. і М. Кондрат, Л. і С. Люба, А. і К. Лопатинські, А. і О. Левицькі, Б. і М. Луців, Н. Лопатинська, Л. Маркусь, В. і Є. Маркусь, Ф. Михайлов, Р. і Н. Мацьків, Й. і У. Магер, інж. Я. і І. Мадай, В. і Н. Матієвич, Р. і М. Мек-Поклин, О. і М. Ортинські, Т. і К. Ортинські, М. і Ю. Петришин, Д. і Л. Пенінґтон, В. Пак, О. Поритко, Ю. і М. Палевичі, М. і М. Романець, інж. Б. і Х. Сеник, д-р Б. і Л. Сілецькі, М. Турчин, Я. і Т. Фещак, інж. І. і М. Чижович і П. і І. Шотурма.

НАДІСЛАНІ КВІТИ: д-р Р. і Є. Дикий з родиною, В. і Є. Маркусь з родиною, О. Маркусь з родиною, І. Мазурок з родиною, Ф. Михайлів, Д. і Л. Пенінґтон, Р. і В. Петришин, „Матуральна Кляса — Рідної Школи", Й. і З. Рей, „Кредитівка" — Самопоміч, Б. Стракбайн, Е. і Е. Шавали.

ПОЖЕРТВИ на „УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ в Ню Йорку: Р. Вомпель, Ю. і Х. Гури, В. і Т. Гарасевичі, інж. І. і Н. Даниленки, д-р І. і д-р Н. Коропецькі, В. і Л. Кий, Н. Кузьменко з родиною, І. Кушнір, інж. П. і М. Кондрат, Б. і М. Луців, інж. Я. і І. Мадай, інж. Ю. і Л. Мацьків, В. і Г. Матієвич, О. і М. Ортинські, М. і Ю. Петришин, інж. Л. і П. Стадниченки, З. і В. Чорнобіль, 90-ий Відд. СУА і Окружна Управа у Філядельфії. Разом .... 385.00 дол.

ПОЖЕРТВИ на УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ ОСЕРЕДОК „ТРИЗУБ": М. і І. Бугай, д-р М. і Л. Войтович, І. і М. Гил, В. і Д. Гарасевич, Г. Давид, д-р Р. і Є. Дикий, інж. інж. Є. і С. Зибликевич, Р. Завицький, інж. Ю. і Р. Іхтірів, Р. і О. Кобрин, Я. Качай, д-р М. Когут, І. Мазурок, М. і Ю. Петришин, В. Петрів, Й. і Г. Рей, д-р О. Слюзар і Ю. і І. Юрчак. Разом .... 595.00 дол.

ПОЖЕРТВИ на „УОКЦ" у Філядельфії: д-р М. і Л. Войтович, В. і Д. Гарасевич, Г. Давид, д-р Р. і Є. Дикий, інж. Б. і З. Захарчук, С. і К. Конрад, М. і М. Касіян, А. Клос, інж. П. і М. Кондрат, д-р І. і д-р Н. Коропецькі, О. Лукасевич, інж. М. і Х. Лисобей, В. Пащик, Ю. і М. Літинські, М. і Л. Онуферко, О. Поритко, М. і Ю. Петришин, В. і Д. Ротецькі, інж. Б. і Х. Сеник, І. Терлецька, інж. Б. і Х. Турченюк, інж. З. і Т. Фаріон і І. Д. Шуст. Разом 645.00 дол.

На „ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ": д-р М. і А. Гнатюк .... 25.00 дол.

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
СВЯТІ ЛІТУРГІЇ
будуть відслужені
27-го березня 1988 р. о год. 9-ій ранку в церкві Благовіщення, а також в катедральному храмі Непорочного Зачаття і в церквах св. Миколая і Царя Хреста.

Просимо про молитви в цей час за спокій душі Покійного.
Щиро вдячні:
ТЕОФІЛЯ МЕЛЬНИЧУК
з донею ЛІДОЮ

Діяльність 33-го Відділу СУА в Клівленді

Загальні збори 33-го Відділу у Клівленді відбулися 7-го лютого ц.р. в домівці СУА. Збори відкрила молитвою голова Відділу Іванна Шкарупа. Вона привітала присутніх і попросила до президіяльного стола представницю Округи Ольгу Дем'янчук і дві почесні членки Відділу Євгенію Дубас та Ірену Кашубинську. Потім покликала до президії О. Дем'янчук на голову, Марію Лендел на заступницю голови, Марту Сидір на секретарку. Слідували звіти членів управи і референток.

Марія Грушкевич — протоколярна секретарка звітувала, що в 1987 році відбулося 9 ширших сходин і 9 засідань управи. Присутність на сходинах вагалася між 23 і 24 членками. М. Грушкевич далі продовжує працювати над озвученням книжечок для незрячих.

Мирослава Грабець — кореспонденційна секретарка вислала 12 листів і телеграму до державного секретаря Джорджа Шулца. До Відділу надійшло 25 листів. У часі XXI конвенції вона працювала у пресовій референтурі і написала звіт про діяльність Відділу за 1984-86 рр. до Конвенційної книги. Стефанія Вільшанецька-організаційна референтка подала у звіті, що 35-ій Відділ має тепер 74 членки. Протягом року відійшли у вічність чотири членки: бл. п. Олександра Мачалаба, Зеновія Ярош, Марія Янів і Ірина Романів. Приєднано чотири нові членки: Любу Боднар, Ірину Дубас, Мирославу Голубець і Еву Оліяр. Торік багато уваги приділено XXI конвенції СУА, що перший раз відбулася у Клівленді. На ширших сходинах обговорювано справи зв'язані з конвенцією. В Конвенції взяли участь чотири делегатки: Марія Адамович, Стефанія Цегельська, Евгенія Дубас, Стефанія Вільшанецька і голова Відділу Іванна Шкарупа. Ірина Кашубинська одержала почесне членство СУА. Лукія Медицька — скарбничка звітувала, що приходів у цьому році було 11,033.39, а розходів 9,633.59 дол. Олександра Волошин була заступницею скарбнички, а Любомира Мичковська — культурно-освітньою референткою; їй помагала Олена Дем'янчук. У звіті референтка поінформувала нас про діяльність культурно-освітньої референтури. 8-го лютого вона підготовила і виголосила в українській радіогодині доповідь на тему „Зорян Попадюк — дисидент без страху і закиду". На ширших сходинах 22-го лютого О. Дем'янчук відчитала реферат д-р Наталії Пазуняк, присвячений княгині Ользі, а Л. Мичковська — знамениту новелю Світляни Кузменко „Никодимова помилка" про асиміляцю. На запустах Л. Мичковська висвітлила гарні прозірки зі своєї подорожі до Югославії. На ширших сходинах у березні за ініціятивою Ольги Дем'янчук зорганізовано при 33-му Відділі гурток книголюбів. Після сходин Л. Мичковська відчитала нарис української письменниці з Букарешту Ірини Левинської „Лісовий Бог". Цікаву і успішну імпрезу влаштовував Відділ з Українським Золотим Хрестом (8-ий Відділ). Це був товариськорозваговий вечір з Вірою Ке і оселедчиком. На ширші сходини в квітні реф. Л. Мичковська приготовила великодню програму. Спогад „Великодні дзвони" відчитала О. Дем'янчук, вірш Мандрики „Христос Воскрес" віддеклямувала Мирослава Грабець, а „Великодній спомин" Юрія Клена відчитала Л. Мичковська. У другій частині програми д-р Степан Воляник виголосив доповідь, пов'язану з 1000-літтям Хрищення України. Він говорив про три теорії постання Київської Русі і про питання „чиє це хрищення". Ширші сходини в травні були присвячені приготуванням до XXI конвенції і лише трохи часу залишилося на програми Дня Матері. Тому відчитано один вірш М. Трача „Мамині руки". 22-25-го травня делегатки Відділу і багато членок брали участь в XXI конвенції СУА, що відбулася у Клівленді.

На наших сходинах у вересні Ірина Кашубинська поділилася цікавими спостереженнями з поїздки до Польщі і зустрічі з українцями. В жовтні на сходинах Марія Грушкевич зреферувала низку статтей, які появилися в американському часописі „USA Today" у зв'язку з 1000-літтям Хрищення України. Ширші сходини, присвячені героїні Катрусі Зарицькій, відбулися в листопаді. Спомини про неї відчитала О. Дем'янчук і Л. Мичковська. В листопаді Л. Мичковська висвітлила також гарні прозірки з поїздки до Греції і Істамбулу. Вона давала до них цікаві пояснення. Успішною імпрезою була наша різдвяна зустріч. За неї відповідала Стефанія Вільшанецька. Програму приготовила Любомира Мичковська. Вона привітала о. шамбеляна Михайла Ревтюка і о. крилошанина Володимира Грабця, почесних членок Евгенію Дубас і Ірину Кашубинську, членок Відділу і численних гостей. Голова перевела традиційне засвічення свічок. Лариса Кордуба віддеклямувала вірш Богдана Лепкого „На Свят-Вечір", а Оленка Вільшанецька — „Різдв'яний віршик". Присутні заколядували „Бог предвічний", а о. Шамбелян поблагословив страви. Присутні засіли до гарно прикрашених столів. Після обіду Оленка Тарнавська задеклямувала вірш Олександри Мудрої „В різдвяну тиху ніч". Л. Мичковська прочитала „Різдвяні рефлексії", пов'язані з ювілеєм Хрищення Руси-України — свого укладу. Дарія Кузьмин прочитала фейлетон О-Ки, Іванна Вовк читала два листи від стипендистів Відділу. На закінчення Л. Мичковська розважала нас веселою програмою свого укладу. Точки програми переплітали колядки, які співали присутні. Отець крилошанин Володимир Грабець закінчив цю настроєву імпрезу молитвою. Треба згадати, що о. крилошанин є добродієм нашої суспільної опіки і жертвує значні суми на всі наші допомогові акції. Культосвітня референтка закупила 5 примірників „Хрестоматії 1000-ліття Хрищення Руси України" з Торонто. По одному примірникові вислано до Польщі, Бразилії, Аргентини і Югославії.

Виховна референтка Анна Тарнавська помагала в світличці, що її веде вже багато років членка 33-го Відділу Марія Антонів. Це перша світличка, заснована в 1953 році при Відділі СУА в Америці.

Референткою суспільної опіки була Стефанія Городиська. Вислано 47 пачок з одягом і деякими харчами та ліками до Польщі. В Україну вислано одну пачку і одну бандеролю, а одну пачку до Бразилії. Грошова допомога для Польщі виносила 560 дол., до Бразилії 160, двом студентам Богословії в Римі вислано 200 дол. З приватної збірки, яку провели Дарія Кузьмин і Люба Мичковська вислано 200 дол. на Реколекційний дім в Югославії. На суспільну опіку видано 2,730 дол. Члени суспільної опіки відвідували хворих у шпиталях, а Дарія Микита написала 25 карточок хворим і членкам з радісних нагод. В часі побуту хору „Лемковина" суспільна опіка виставила в домівці СУА одяг і взуття і дехто з хористів брав собі речі.

Референтка стипендій Іванна Вовк звітувала, що в 1987 році наш Відділ дав 21 стипендію на суму 4,115 дол. Маємо 16 студентів Богословія і 5 студентів університету. Маємо 16 спонзорів, 9 з-поміж членства 33-го Відділу, 7 з-поза Відділу. Дві стипендії є збірні. Ними займається Дарія Кузьмин.

Наш Відділ є першим який почав стипендійну акцію в Бразилії. Стефанія Шевчук, яка була тоді референткою суспільної опіки, познайомилася з Надею Шульган, директоркою Інституту св. Ольги в Бразилії і так почалася допомога Бразилії і висилка стипендій. Першими спонзорами були д-р Дмитро і Марія Фаріони і Олекса та Іванна Чайки. В 1973 році почала вести стипендійну акцію Іванна Вовк. В тому часі було трьох спонзорів. З часом їх кількість зростала. Іванна Вовк веде зразково стипендійну акцію вже 15 років. За той час вислано через централю 32,125 дол. на стипендії.

Праця мистецько-музейної референтури була під знаком XXI конвенції СУА. Референткою мистецтва була Марія Антонів, реф. музею — Мирослава Грабець, членом — Міра Сагайдак. Мистецька комісія накрутила відеокасетку з експонатів села Угринів, Сокальщина, з поясненнями Ірени Кашубинської. Під час конвенції влаштовано виставку одягів села Угринів і висвітлено відео-касетку. Другу виставку з цією самою тематикою уладжено рівночасно в залі хору „Дніпро". Для відзначення Тисячоліття Хрищення України влаштовано виставку мистця Венгриновича „Підкарпатські церкви в графіці". Ірина Кашубинська вбрала дві модельки в борщівський і снятинський стрій, як зразок для ікон Дарії Кульчицької.

Господарською референткою була Люба Ведмедик, членами Марія Полянська і Анна Данилевич. На всі ширші сходини подавано каву і солодке.

Пресова референтка Марта Сидір написала допис про діяльність 33-го Відділу СУА за 1986 р. до „Свободи", хроніку Відділу за 1986 р. до Округи, хроніку Округи Огайо до „Нашого Життя", посмертну згадку про чотирьох членок Відділу до „Нашого Життя".

Голова Відділу І. Шкарупа координувала працю Відділу. Перевела 9 засідань управи і 8 ширших сходин. Брала участь у засіданнях Окружної управи, в засіданнях конвенційного комітету та Злучених організацій Клівленду і в засіданні для створення Комітету 1000-ліття Хрищення України. Репрезентувала Відділ у всіх важних починах у громаді, помагала в імпрезах. Схвалено одноголосно довір'я уступаючій управі. Голова номінаційної комісії Міра Сагайдак відчитала листу з пропозицією нової управи. Збори прийняли цю листу одноголосно, Іванну Шкарупу знову вибрано головою Відділу на 1988 рік. Ольга Дем'янчук, як представниця Округи, дала признання 33-му Відділові за велику і успішну працю в минулому році.

Марта Сидір
пресова референтка

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ЯРОСЛАВ ЦЮРОПАЙЛОВИЧ, член УНС Відд. 385-го Т-ва „Запорозька Січ" в Міннеаполісі, Мін., помер 7-го січня 1988 року на 68-му році життя. Нар. 1920 року в Куликові пов. Жовква, Зах. Україна. Членом УНС став 1964 року. Залишив у смутку дружину Єлисавету й сина Нестора з родиною; братів Богдана і Ореста з родинами; сестер — Александру Пакуляк і Дарію Воробій з родинами. Похорон відбувся 9-го січня 1988 року на цвинтарі Лейквуд в Міннеаполісі, Мінн.
Вічна Йому Пам'ять!

Мирон Крамарчук, секр.

РЕЙМОНД САЙТС ст., член УНС Відд. 353-го Т-ва „Запорозька Січ" в Ню Брансвику, Н.Дж., помер 7-го січня 1988 року на 71-му році життя. Нар. 1916 року в Ню Брансвику, Н.Дж. Членом УНС став 1956 року. Залишив у смутку дружину, сина і дочку. Похорон відбувся на цвинтарі Св. Петра в Ню Брансвику, Н.Дж.
Вічна Йому Пам'ять!

Я. Рівник, секр.

ГНАТ БІЛОУС, член УНС Відд. 245-го Т-ва „Запорозька Січ" в Трентоні, Н.Дж., помер 28-го січня 1988 року на 85-му році життя. Нар. 1903 року в Запоріжжі, Україна. Членом УНС став 1951 року. Залишив у смутку дружину, синів Антона і Анатолія і дочку Віру з родинами. Похорон відбувся 2-го лютого 1988 року на цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н.Дж.
Вічна Йому Пам'ять!

Михайло Мартиненко, секр.

СОФІЯ САВРАН, член УНС Відд. 213-го Б-ва св. Арх. Михаїла в Байоні, Н.Дж., померла 23-го грудня 1987 року на 83-му році життя. Нар. 24-го травня 1904 року у Львові, Україна. Членом УНС стала 1922 року. Залишила у смутку дочку Маріяну, синів — Василя і Евгена і дві внучки Ляну і Лорі. Похорон відбувся 24-го грудня 1987 року на цвинтарі св. Хреста в Норт Арлінгтоні, Н.Дж.
Вічна Їй Пам'ять!

Управа

МИХАЙЛО ПОСІКО, член УНС Відд. 437-го Т-ва „Самопоміч" в Рочестері, Н.Й., помер 25-го грудня 1987 року на 66-му році життя. Нар. 1922 року в селі Мацьковичі, Перемишль, Україна. Членом УНС став 1953 року. Залишив у смутку дружину Анну, сина Миколу, дочок Любу, Мілю і Олю та трьох внуків. Похорон відбувся 28-го грудня 1987 року на цвинтарі св. Гробу в Рочестері, Н.Й.
Вічна Йому Пам'ять!

М. Малинівський, секр.

МИКОЛА ЩЕРБАНОВИЧ, член УНС Відд. 307-го ім. Митрополита А. Шептицького в Бостоні, Масс., помер 30-го січня 1988 року на 78-му році життя. Нар. 1910 року в Оравчу, пов. Стрий, Зах. Україна. Членом УНС став 1949 року. Залишив у смутку дружину Марію. Похорон відбувся 3-го лютого 1988 року на цвинтарі св. Йосифа в Бостоні, Масс.
Вічна Йому Пам'ять!

Дмитро Ґалонжка, секр.

СТЕЛЛА А. РАЙНІҐЕР, член УНС Відд. 217-го ім св. Йосафата в Рочестері, Н.Й., померла 1-го лютого 1988 року на 69-му році життя. Нар. 16-го листопада 1918 року в Рочестері, Н.Я.. Залишила у смутку синів Чарлза і Евгена з родинами, доньок Анну Вазгат з родиною, Джоен Веттер з родиною і Розану Ері з родиною, 12 внуків і одного правнука, сестру Фріду Панцьо, шваґерок Гейзель Дмитрів і Олену Райніґер та дальшу родину. Похорон відбувся 3-го лютого 1988 року на цвинтарі св. Гробу в Рочестері, Н.Й.
Вічна Їй Пам'ять!

Стефан Приймак, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 18-го БЕРЕЗНЯ 1988 р.

Пассейк, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-го Відд., о год. 7-ій веч. в УНДомі при 237 Hope Avenue. Просимо взяти участь. На річних зборах до Управи увійшла Анастазія Хомко, як господар. Приєднуйте нових членів до УНСоюзу. — В. Марущак, рек. секр.

Внутрішня архітектура скитських могил

У Ст. Пітерсбурзі, Фльорида, 7-го лютого ц.р. вібулася доповідь Олександра Дражньовського. Археологія була донедавна не доповненням історичних даних, а засобом обману і перекручувань правди. Майже від 200 років російські історіографи створили зовсім фальшиву схему побуту скитів на Україні від VIII до III ст. до Н. Х. Цьому виразно протирічать і античні джерела (яких є дослівно тисячі) і нові археологічні знахідки. Вона обов'язує і досі та є незрушимим табу, якого не можна змінити, подібно як обмани Маркса, Енгельса і Леніна. Тому, що нові археологічні знахідки виказують абсурд такої хронології, її „доповнено" так, що все, що перед VIII ст. до Н. Х., названо „передскитською добою, а пізніше післяскитською". Але кожна брехня мусить мати свій кінець. Наш найвизначніший археолог Борис Мозолевський, до того і доктор історичних наук і визначний поет, був щасливим знахідником біля 20,000 золотих предметів у скитських могилах (майже все, що було виставлене в Метрополітальному Музеї в Ню Йорку 10 років тому, походило із його відкритів пише в своїй прекрасній праці „Скитський степ" (Київ, „Наукова Думка", 1983 р.): „Золоті скарби скитських могил — це золоті квіти нашої історії"; не називаймо себе пасинками, а синами Скитії. Всі кочовики з часів мандрівки народів не залишили жодного сліду в Україні, а тільки скити, що на його думку, були автохтонами нашої землі — нашими єдиними предками. „Дай припасти до тебе, — кличе він, — дай тобі поклонитись чолом і плечем, земле рідна, оплачена потом і кров'ю, Скитіє"! Коли **заборонено зміняти стару „казьонну" схему, то він твердить, що його думки походять „з могил", а їм на основі археологічних знахідок і стратиграфічних обчислень, не 500 а 5,000 років.**

Цілий світ подивляє це мистецтво і називає його скитським, а тільки багато наших не вірять, називають **його грецьким і пограбованим. В журналі „Огоньок" (жовтень 1987) подано, що тільки над самим Дінцем відкрито 40,000 могил — не царських, а загального населення. Давніше подавано, що на самій Харківщині є** 12,000 **таких могил (обчислення зроблені на підставі знимок з літака). Ті тисячі могил і їхні золоті скарби говорять-кличуть: „це ми ваші предки і такою була наша культура і слава. Тому й не дивно, що Б. Мозоловський називає з досадою тих, що не вірять — „ви недолуге бидло, підле на цепу і кроти, що бояться глянути правді в вічі". Його думки приймають нині всі наші визначні поети, письменники й науковці. Україна нині живе Скитією і заперечує накинений Кармазіном 200-літній обман, що нашим початком була тільки Русь.**

Група наших археологів, що проводила розкопи головно в Криму, південній Україні й Кубані, підтвердила виразно однорідний спосіб поховань і вміст могил на тих територіях від мезолітичної доби аж до часів середньовіча (від XII-VII). Спільність і аналогічність знахідок у могилах, похоронний обряд, специфічна кераміка, орнамент, зброя і знаряддя доказують єдність культури автохтонів тої землі.

Президент археологічної секції Академії Наук УССР академік О. М. Ласков доказує у своїй розвідці „Нове в стародавній історії півдня України" (Український історичний журнал 1967), що великий і різноманітний матеріял має важливе значення для нового вивчення стародавної історії півдня України. „Тепер мова повинна йти не про окремі культури (чи доби), що мають між собою певні зв'язки, а про єдину культуру древнього населення північно-східного Причорноморя".

Висвітлені прозірки у доповіді про розміщення сотень могил у Криму, Південній Україні, Дніпропетровській і Харківській областях і на Кубані дають наглядний доказ цілости тої самої етнічної єдности скитів. Доказом цього, на думку доповідача є те, що Крим ніколи не був ні грецькою, ні римською колонією. Це є тільки наступний „казьонний" обман, що його вперто повторяється від часу окупації Криму 1783 року. Там не було жодних греків, тільки татари, православні українці (біля 100 тисяч, яких цариця Катерина казала виселити насильно і знищити всі архітектурні пам'ятки, включно з церквами), жиди, вірмени і караїми (предки хазар, що і досі залишилися визнавцями зороастріянівської релігії — не жидівської). Греки не мали могил ні в Греції, ні в Малій Азії; вони спалювали мерців і тримали їх в урнах у своїх домах. Найважливіший доказ того, що греки не були в Криму, є біля 60 замків-твердинь, руїни яких збереглися і досі на південнім побережжі півострова, спрямовані, очевидно, проти можливого наступу з півдня, з Греції. Якщо б там були греки, вони б не будували оборонної лінії проти Греції.

Внутрішня архітектура багатьох скитських могил — це були кам'яні, т. зв. ступенчасті піраміди, завершені деколи копулами, або сфероїдними структурами, є архітектурно незвичайно імпозантні. Навіть в опінії російських археологів, вони перевищують структурально єгипетські піраміди (рисунки й знимки тих кам'яних споруд рідко появляються в совєтських працях). На стінах тих внутрішніх структур є теж багато монументальних кольорових мистецьких образів (аль фреско і прямо на камені), багато з них вже напівзнищених. Найчастішим мотивом є „дерево життя" (генелогічна геральдика), що було правзірцем нашого тризуба. Це „дерево життя" займає теж центральне місце б найціннійшій знахідці (в Товстій могилі) пекторалі скитських царів.

Описати зміст усіх (біля 150) прозірок, що їх висвітлив доповідач, неможливо. Їх красу й незвичайну мистецьку вартість треба бачити, щоб оцінити. Дослідник дав теж свою оригінальну оцінку скитського мистецтва. Їхній звіринний світ — це не суттєва характеристика, але найбільше суттєва прикмета — це боротьба тих звірів. Боротьба диких звірів, драконів з домашніми, пожитковими звірятами, що символізує боротьбу добра зі злом. Ця боротьба символізує релігію зороастріянізму, ревними визнавцями якої були скити аж до прийняття християнства.

Присутні вислухали доповідь О. Дражньовського з незвичайною увагою. Вони побачили щось вартісне, рідну культуру і дечого навчилися. В нинішних часах, коли щораз менше людей приходить на доповіді, на цю, без сумніву, варто було присвятити час. Ця доповідь повинна бути повторена в усіх наших осередках на поселенні.

ОФ